

POSTANOWIENIE

Dnia 3 marca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Leszek Bielecki

w sprawie z wniosku T. S.A. z siedzibą w W.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddziałowi w W.
z udziałem zainteresowanych A. B., A. W. oraz L. sp. z o.o. z siedzibą w W.
o podleganie ubezpieczeniom społecznym,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 3 marca 2022 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 21 września 2020 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddziału w W. na rzecz T. S.A. w W. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 21 września 2020 r., III AUa (...), po rozpoznaniu apelacji płatnika składek T. S.A. z siedzibą w W. zmienił wyrok Sądu Okręgowego w W. z 25 października 2018 r., XIII U (...) i poprzedzającą go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddziału w W. z dnia 7 grudnia 2015 r. w ten sposób, że stwierdził, iż zainteresowana A. B. podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym u płatnika składek z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w

okresie od 1 lipca 2014 r. do 31 października 2015 r.(pkt 1); zmienił zaskarżony wyrok i poprzedzającą go decyzję organu rentowego z 9 grudnia 2015 r. w ten sposób, że stwierdził, iż zainteresowana A. W. podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym u płatnika składek z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w okresie od 1 lipca 2014 r. do 31 maja 2015 r. (pkt 2); zniósł wzajemnie między stronami koszty zastępstwa prawnego w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji (pkt 3); oddalił apelację w pozostałym zakresie (pkt 4); zniósł wzajemnie między stronami koszty procesu w postępowaniu apelacyjnym (pkt 5).

Organ rentowy zaskarżył powyższy wyrok skargą kasacyjną w części w zakresie punktów 1, 2 i 3. Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na wystąpienie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego sprowadzającego się do ustalenia, czy: (-) rozwiązanie umowy o pracę przez podmiot trzeci (L.) - niezwiązany żadnym węzłem prawnym z T. S.A. i ubezpieczonym (podmiot który w sposób pozorny „przejął” część zakładu pracy) - może skutecznie wpływać na więź prawną między tymi podmiotami wynikającą z zawartej i wykonywanej umowy o pracę; (-) pracownik/ubezpieczony, po formalnym rozwiązaniu stosunku pracy z podmiotem „przejmującym” L., który nadal, cały czas, kontynuował w formie samozatrudnienia wykonywanie tej samej pracy na rzecz dotychczasowego pracodawcy (T. S.A.) pod jego kierownictwem i nadzorem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez tego pracodawcę podlega ubezpieczeniom społecznym jako pracownik czy jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą, (-) w sytuacji, gdy pracownik kontynuuje pracę na rzecz swojego dotychczasowego pracodawcy w ramach założonej przez siebie pozarolniczej działalności gospodarczej (gdy stan faktyczny w danej sprawie wskazuje, że założenie tej działalności nastąpiło na skutek wymuszenia na pracowniku zmiany formy wykonywania tej samej pracy w celu uniknięcia obowiązku odprowadzenia składek na ubezpieczenia społeczne od wynagrodzenia należnego pracownikowi), należy uznać, że doszło do rzeczywistego rozwiązania stosunku pracy, a tym samym do zmiany tytułu podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym. Dodatkowo skarżący powołał się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej. Podkreślił przy tym, że rozwiązanie umowy o pracę przez podmiot trzeci (L. –

podmiot, który w sposób pozorny „przejął” część zakładu pracy) niezwiązany żadnym węzłem prawnym z T. S.A. i ubezpieczonymi nie może być uznane za wystarczającą przesłankę do przyjęcia, iż stosunek pracy zawarty z T. S.A. ustał z uwagi na to, że samo świadectwo pracy wskazujące na datę rozwiązania stosunku pracy nie jest jednostronną czynnością pracodawcy określającą jego zamiar rozwiązania umowy o pracę. Tymczasem Sąd Apelacyjny, zmieniając zaskarżone orzeczenie, całkowicie pominął, iż sama okoliczność, że w aktach osobowych pracowników znajdowały się świadectwa pracy wystawione przez L. nie może zostać uznana za dowód na rozwiązanie stosunku pracy pomiędzy ubezpieczonymi a T. S.A.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną płatnik składek wniósł o wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcia skargi do rozpoznania oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie zasługiwała na przyjęcie do merytorycznego rozpoznania.

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Istotnym zagadnieniem prawnym, na występowanie którego powołuje się skarżący, jest problem jurydyczny, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego lub uregulowaniem prawnym, którego wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno zatem nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero bowiem wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie

jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158 oraz z 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 7-8, poz. 51; wyrok Sądu Najwyższego z 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, poz. 51). Sformułowanie istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. powinno przybrać postać porównywalną z formułowaniem zagadnienia prawnego budzącego poważne wątpliwości, o którym stanowi na przykład art. 390 § 1 k.p.c. Chodzi więc o przedstawienie wyraźnych wątpliwości co do określonego przepisu (normy) lub zespołu przepisów (norm), albo szerzej i bardziej ogólnie - wątpliwości co do pewnego uregulowania prawnego (instytucji prawnej). Z przedstawionego przez wnoszącego skargę istotnego zagadnienia prawnego musi jednak wynikać, jaki jest konkretny problem prawny, na czym polegają istotne wątpliwości (na przykład interpretacyjne), na czym polega rozbieżność w orzecznictwie i jakich kwestii owa niejednorodność dotyczy. Sformułowane zagadnienie winno zatem odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, a którego wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy przyczyni się do rozwoju jurysprudence i prawa pozytywnego. Rolą Sądu Najwyższego, jako najwyższego organu sądowego w Rzeczypospolitej Polskiej, nie jest bowiem działanie w interesie indywidualnym, lecz powszechnym, poprzez ochronę obowiązującego porządku prawnego przed dowolnością orzekania i ujednolicanie praktyki stosowania prawa pozytywnego (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000 nr 7-8, poz. 147; z 16 kwietnia 2008 r., I CZ 11/08, LEX nr 393883). Innymi słowy, zagadnienie prawne uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania musi mieć charakter ściśle jurydyczny i oderwany od kontrowersji dotyczących ustaleń faktycznych oraz służyć wyjaśnieniu prawa, a nie ocenie ich subsumcji pod określoną normę prawną (postanowienie Sądu Najwyższego z 16 lutego 2017 r., I CSK 555/16, LEX nr 2255332). Nie może więc mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej pewnych szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego

rozstrzygnięcia (postanowienie Sądu Najwyższego z 30 kwietnia 2015 r., V CSK 600/14, LEX nr 1678103).

Odnosząc się natomiast do przesłanki określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., należy zauważyć, że w świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika ona zwykle z oczywistego, widocznego *prima facie* naruszenia przepisów prawa polegającego na sprzeczności wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji. Nie chodzi zatem o takie naruszenie prawa, które może stanowić podstawę skargi w rozumieniu art. 398⁴ k.p.c., lecz o naruszenie kwalifikowane (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109; z 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPIUS 2002 nr 20, poz. 494; z 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437; z 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100; wyrok Sądu Najwyższego z 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616). Jeżeli więc przesłanką wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania miałyby być okoliczność, że skarga jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁴ § 1 w związku z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), skarżący powinien w uzasadnieniu wniosku zawrzeć wywód prawny wskazujący, w czym wyraża się ta „oczywistość” i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia, koncentrując się na wykazaniu kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274).

Skarżący nie spełnił opisanych oczekiwań co do wymagań konstrukcyjnych skargi kasacyjnej. Postawione przez skarżącego pytania nie spełniają powyższych warunków po pierwsze dlatego, że nie wskazano w nich, z którym przepisem/przepisami prawa materialnego należy je wiązać. Nie wiadomo zatem, który z przepisów ujętych w podstawach kasacyjnych miałby podlegać wykładni. Jest to istotne choćby dlatego, że wykładnia ta miałaby uwzględniać cechy kreujące istnienie stosunku pracy (do których odwołuje się skarżący) a wymienione w art. 22 § 1 k.p. i uwzględniać treść art. 22 § 1¹ i 1² k.p., bowiem do tej materii odnoszą się postawione pytania. Tymczasem skarżący powołał w podstawach kasacyjny cały

art. 22 k.p. (który zawiera także inne jednostki redakcyjne niepowiązane merytorycznie z przedstawianą przez skarżącego kwestią) i w związku z tym należy zauważyć, że Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw (art. 398¹³ § 1 k.p.c.), co oznacza, że musi ograniczyć się do rozpoznania zarzutów naruszenia konkretnych przepisów prawa materialnego lub procesowego. Konkretyzacja przepisów stanowiących podstawy skargi jest więc konieczna. Dlatego nie mogą stanowić podstaw skargi np. całe akty prawne lub ich niedostatecznie zindywidualizowane jednostki redakcyjne. Do zachowania wymagań skargi kasacyjnej konieczne jest uzasadnienie formułowanej podstawy kasacyjnej przez wyraźne określenie, jakie przepisy - oznaczone numerem jednostki redakcyjnej (np. artykułu, paragrafu, ustępu, punktu) aktu prawnego (np. ustawy, rozporządzenia) - zostały naruszone (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 14 marca 2012 r., I UK 332/11, LEX nr 1212050 i powołane tam orzecznictwo).

Dalej idąc, przepis mający być przedmiotem wykładni Sądu Najwyższego (także w ramach istotnego zagadnienia prawnego) musi należeć do katalogu przepisów, których naruszenie przez sąd drugiej instancji zarzucono w ramach podstawy skargi (postanowienia Sądu Najwyższego: z 4 września 2002 r., I PKN 682/01, OSNP 2004 nr 12, poz. 211; z 28 lutego 2012 r., I PK 122/11, LEX nr 1215113), gdyż nie może stanowić okoliczności uzasadniającej wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej konieczność rozstrzygnięcia problemu prawnego dotyczącego określonego przepisu, którego naruszenie nie jest podstawą tej skargi. (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 21 marca 2014 r., II PK 287/13, LEX nr 2008658; z 23 września 2008 r., I PK 80/08, LEX nr 784907; z 26 września 2005 r., II PK 98/05, OSNP 2006 nr 15-16, poz. 243).

Kolejną kwestią, istotną z punktu widzenia wymagań związanych z formułowaniem przesłanek uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, jest to, że skarżący nie przedstawił (także w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania) jurydycznego wyводу na poparcie twierdzenia o istnieniu problemu prawnego o charakterze abstrakcyjnym, wymagającego jego rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy. To z kolei powoduje, że wywody skarżącego w istocie stanowią powielenie podstaw kasacyjnych

dotyczących błędnej subsumcji wraz z argumentacją, że nawiązanie współpracy z dotychczasowym pracownikiem, działającym po rozwiązaniu stosunku pracy w formie samozatrudnienia, nie jest skutecznym sposobem na zmianę tytułu ubezpieczenia, gdyż decyzja o samozatrudnieniu nie była dobrowolną, autonomiczną decyzją pracownika, a taka forma współpracy została wymuszona przez pracodawcę, który najpierw przez akt „przejęcia” części zakładu pracy, następnie rozwiązanie umowy o pracę przez podmiot trzeci doprowadził do rozwiązania umowy o pracę ze swoim pracownikiem.

Wobec powyższego, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, o kosztach postępowania orzekając na podstawie art. 98 k.p.c.